

Nr 81.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss ändring i grunderna för statsbidrag till inredande av nya vårdplatser för vuxna vid centralsanatoriet i Hällnäs; given Stockholms slott den 1 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Lübeck.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Lübeck anför:

I proposition (nr 66) till 1928 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag angående grunder för statsbidrag till uppförande och drift av tuberkulossjukvårdsanstalter i Västerbottens län. Förslaget avsåg att genom förmånligare statsbidrag än de regelmässigt utgående möjliggöra utökande av de inom länet

befintliga anordningarna för vård för tuberkulossjukdomar och var föranlett dels av den stora utbredningen inom länet av dylika sjukdomar, dels av landstingets svaga ekonomiska läge, som ansågs icke möjliggöra erforderliga uppoffringar för ändamålet. Enligt förslaget, som vann riksdagens bifall, skulle nya vårdplatser anskaffas på flera olika sätt, bland annat genom inredande av nya vårdplatser inom länets i Hällnäs belägna centralsanatorium. Sålunda medgav riksdagen, att Kungl. Maj:t finge — utan hinder av gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter — under förutsättning att, i enlighet med föreliggande förslag, minst 50 nya vårdplatser för vuxna bleve inredda vid centralsanatoriet i Hällnäs, bevilja statsbidrag till inrättande av dessa vårdplatser med 3,000 kronor per godkänd vårdplats, isoleringsplatser ej inberäknade, dock med de inskränkningar, att statsbidraget ej finge överskrida den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga kostnaden för platsernas inrättande, samt att vid utbetalning av bidragen avräkning skulle enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder ske för viss del av statsbidrag, som tidigare utgått för uppförande av andra anstalter. Därjämte förklarade riksdagen, att för åtnjutande av ifrågavarande bidrag i övrigt i tillämpliga delar skulle gälla av dåvarande departementschefen i det propositionen bilagda statsrådsprotokollet omförmälda bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter ävensom de särskilda föreskrifter, som Kungl. Maj:t kunde komma att meddela. Vidare medgav riksdagen, att ifrågavarande statsbidrag finge utgå från av riksdagen anvisade anslag till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Genom brev den 8 juni 1928 har Kungl. Maj:t meddelat föreskrifter rörande ifrågavarande statsbidrag i enlighet med riksdagens beslut. Såsom förutsättning för bidraget har alltså uppställts, att de avsedda 50 nya vårdplatserna skulle inrättas i överensstämmelse med det vid ärendets behandling föreliggande förslaget. Det sålunda avsedda förslaget, som uppgjorts i samråd med överläkaren vid sanatoriet A. T. G. Aronson och för vilket redogjordes i nyssnämnda proposition, innebar dels att 30 platser skulle inredas i en del nuvarande bostadsrum för personal, i stället för vilka rum skulle uppföras en särskild byggnad — kostnaden härför skulle uppgå till 108,000 kronor eller 3,600 kronor för plats — dels att sanatoriets badavdelning skulle flyttas till källaren och att på dess nuvarande plats skulle inredas 20 vårdplatser, detta för en kostnad av 45,000 kronor eller 2,250 kronor för varje plats. Kostnaderna för inredande av 50 nya vårdplatser skulle alltså uppgå till sammanlagt 153,000 kronor. Om detta förslag anförde föredragande departementschefen, att då den ena gruppen av de nya platserna skulle draga väsentligt lägre kostnad än det genomsnittliga belopp av 3,060 kronor, efter vilken det föreslagna statsbidraget bestämdes, som villkor för åtnjutande av bidraget syntes böra uppställas, att båda grupperna av nya platser komme till uppförande till minst det beräknade antalet.

Sedan landstingets förvaltningsutskott uppdragit åt Aronson samt byggmästaren J. M. Bäckström i Umeå dels att utreda, huru de nya vårdplatserna vid centralsanatoriet lämpligast skulle anskaffas, dels att uppgöra förslag m. m.

till de ändringar och nybyggnader, som vore behöfliga för dessa nya vårdplatser tillkomst, hava Aronson och Bäckström i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 januari 1929 framlagt plan för inredande av nya vårdplatser för central-sanatoriet, innebärande viss ändring i det för 1928 års riksdag framlagda förslaget. Samtidigt med att de hemställt om godkännande av det sålunda ändrade förslaget, hava Aronson och Bäckström ansökt, att statsbidrag i enlighet med riksdagsbeslutet år 1928 måtte få utgå för vårdplatser, inredda enligt den sålunda framlagda planen.

Rörande anledningen till den föreslagna omläggningen har anförts i huvudsak följande.

Verkställd utredning hade visat, att den tilltänkta ändringen av badavdelningen komme att medföra stora olägenheter för sanatoriet och även ställa sig ekonomiskt ogynnsam. Badavdelningen komme, om den förflyttades, att bliva synnerligen svårtillgänglig från sjukhusets övriga delar. Trappor och genomgångar till desamma bleve till stor nackdel för den föreslagna nya sjukavdelningen, dit de måste förläggas. Det vore nästan omöjligt att föra ned en hiss till den nya badavdelningen; under inga omständigheter läte detta sig göra beträffande en hiss stor nog för transport av sängliggande patient. En sådan hiss vore dock nödvändig. Jämväl hissen måste dragas genom den nya sjukavdelningen, vilket ej vore lämpligt. Den vid badavdelningen nu belägna ljusbadsavdelningen måste även förflyttas. Lämplig lokal för sistnämnda avdelning finnes ej utan måste anskaffas. Alla dessa ändringar medförde så stora olägenheter, att de ej uppvägsdes av de fördelar, som erhöles vid badavdelningens inrättande till sjukavdelning. Dessutom skulle de nya anordningarna medföra en hel del olägenheter ur organisatorisk och administrativ synpunkt.

Enligt den nu framlagda planen skulle de 50 nya vårdplatserna vid central-sanatoriet erhållas därigenom att dels 6 sköterskerum vid sjukavdelningarna apterades till sjukrum, vart och ett avsett för 4 patienter, dels de vid ingången till varje sjukavdelning befintliga biträdesrummen ändrades till sjukrum, avsedda för 3 patienter, varigenom 18 nya vårdplatser erhöles, dels ock dagrummet i sjukhusets mellanvåning iordningställdes till sjukrum för 8 patienter. Enligt det ursprungliga förslaget skulle sköterskerummen inredas för 3 patienter och de nuvarande biträdesrummen för 2 patienter i varje rum; dagrummet skulle icke tagas i anspråk.

Rörande den ändrade planen har vidare anförts följande.

Sköterskerummen vore till kubikinnehåll och golvyta av den storlek, att de väl tilläte en beläggning med 4 patienter. Även biträdesrummen vore tillräckligt stora för att tillåta en utökning av patientantalet från 2 till 3 i vart och ett av rummen. Vad beträffande dagrummet vore att märka, att vart och ett av dagrummen i övriga våningar förut av medicinalstyrelsen godkänts för 8 vårdplatser. Visserligen försvunne enligt förevarande plan även det enda kvarvarande dagrummet, men erfarenheten under den tid centralsanatoriet varit i drift hade visat, att behovet av detta dagrum ej vore så stort. Patienterna vistades i regel i den gemensamma samlingssalen eller i de som dagrum numera inredda, synnerligen stora och rymliga avdelningskorridorerna. Full ersättning för dagrummet erhöles dessutom genom att såsom sådant använda sköterskornas invid stora samlingssalen belägna sällskapsrum. Sköterskorna skulle i stället erhålla gemensamt sällskapsrum inom den nya personalbostaden. Ett mindre skrivrum för patienterna kunde dessutom anordnas genom att ett

Ny plan för inredande av vårdplatser vid central-sanatoriet.

biträdesrum, liggande intill stora samlingshallen, apterades för sådant ändamål. Några som helst olägenheter för sanatoriets drivande eller skötsel behövde ej befaras av de nu föreslagna anordningarnas genomförande. Patientantalet å de olika sjukavdelningarna skulle ökas med 7 i stället för med 5 patienter, vartill komme det till sjuksal förvandlade dagrummet.

Såsom nyss nämnts beräknades kostnaderna för inredande av 50 nya vårdplatser vid centralsanatoriet i enlighet med det av 1928 års riksdag godkända förslaget till sammanlagt 153,000 kronor.

Beträffande kostnaderna för genomförande av den nu framlagda planen har anförts bland annat följande.

En preliminär kostnadsberäkning hade visat, att de nybyggnader och omändringar, som måste vidtagas för att utvinna de 50 nya vårdplatserna, komme att enligt det nya förslaget belöpa sig till omkring 160,000 kronor. Trots att badavdelningen ej behövde ändras, ställde sig sålunda kostnaderna högre än tidigare beräknats. Utöver dessa kostnader tillkomme vidare utgifter för anskaffande av inventarier och utrustning för de nya platserna, vilka utgifter torde belöpa sig till omkring 30,000 kronor.

Medicinalstyrelsen.

I ärendet har infordrat utlåtande avgivits av *medicinalstyrelsen*, som förklarar sig intet hava att erinra mot bifall till den föreliggande framställningen, under förutsättning att fönstren i de tre mot öster belägna biträdesrummen, vilka enligt planen nu avsåges till sjukrum, upptoges till samma bredd som fönstren i de åt väster belägna biträdesrummen.

Departementschefen.

I anledning av vad i ärendet förekommit vill det förefalla, som om ett genomförande av det år 1928 framlagda förslaget — vilket emellertid då godtagits både från medicinskt och byggnadstekniskt håll — skulle medföra vissa olägenheter, som skulle undgås med den nya planen för anordnande av ifrågavarande vårdplatser. Denna plan innebär, såsom framgår av det anförda, visserligen tätare beläggning av sjukrummen samt minskning av dagutrymmet. Då emellertid dessa omständigheter icke annat än i en speciell punkt föranlett erinran från medicinalstyrelsen, torde de icke böra utgöra hinder för planens godkännande från statsmakternas sida, givetvis under förutsättning att nyss avsedda, av medicinalstyrelsen framställda anmärkning beaktas. Vad angår kostnadsberäkningarna torde intet väsentligt vara att invända däremot. Jag erinrar emellertid, att det år 1928 beslutade statsbidraget är — och oavsett den nu beräknade högre byggnadskostnaden alltjämt lärer böra vara — begränsat till högst 3,000 kronor per vårdplats. Likaledes torde även nu en förutsättning för att statsbidrag må utgå böra vara, att sammanlagt minst 50 nya platser för vuxna komma till stånd vid Hällnässanatoriet.

På nu anförda skäl anser jag, att det år 1928 beslutade statsbidraget till Hällnässanatoriet bör få åtnjutas, även om utvidgningen av sanatoriet sker enligt den nu föreliggande planen. I anledning av innehållet av 1928 års riksdagsbeslut i ämnet torde emellertid riksdagens medgivande härtill böra inhämtas.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att det av 1928 års riksdag beviljade statsbidraget till inredande av 50 nya vårdplatser för vuxna vid centralsanatoriet i Hällnäs må utgå, även om vårdplatserna inredas i huvudsaklig överensstämmelse med den förändrade plan, som ovan framlagts.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Swartling.